

РЕШЕНИЕ

№ 1816

гр. Плевен, 19.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЛЕВЕН, V ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и четвърти ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Биляна В. Видолова

при участието на секретаря ГАЛЯ Р. НИКОЛОВА
като разгледа докладваното от Биляна В. Видолова Гражданско дело № 20234430103381 по описа за 2023 година

и на основание данните по делото и закона, за да се произнесе, взе предвид следното:

Делото е образувано по искова молба на Д. И. П., ЕГН ***** против ***, с *** за прогласяване на нищожност на клаузата на *** в чл.1 ал.3, с която се начислява такса експресно разглеждане; на клаузата в чл.4 ал.2 - неустоечна клауза и за осъждане на основание чл. 23 вр. чл. 22 от ЗПК вр. чл. 55, ал. 1, предл. 1 от 33Д на ответника да заплати на ищеца, сумата в размер на 10 лева, като частичен иск от 110 лева, представляваща недължимо платена сума по *** ведно със законната лихва върху нея от датата на депозиране на исковата молба в съда до окончателното ѝ изплащане. Твърди се погасяване изцяло на заема. В исковата молба са изложени параметрите на сключения договор, изложени са аргументи за недействителност на целия договор за заем. В молбата е посочено, че съдът следва да се счита за сезиран с възражение за нищожност на целия договор, но при изричното питане на съда дали претенцията на ищеца е за прогласяване нищожност на целия договор за заем или само за отделни негови клаузи, той е уточнил, че не предявява самостоятелен иск за нищожност на целия договор, а само на отделни клаузи. Претендират се разноси. В съдебно заседание на 24.11.2023г. е допуснато на осн. чл. 214 от ГПК изменение на предявения иск по чл. 55 ал. 1 от ГПК, и същият се счита за предявен изцяло за сумата от 169.55лв., която е уточнена като сбор от заплатени без основание суми, както следва: 107.95лв. – такса експресно разглеждане, 56.60лв. – неустойка и 5 лв. – такса за

събиране на просрочени задължения.

Ответникът ***, универсален правопреемник на ***, с ***, оспорва иска, прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение.

Съдът, като взе предвид становищата на страните, доказателствата по делото и разпоредбите на закона, приема за установено следното от фактическа и правна страна: Не е спорно между страните, а и от представения ***, се установява, че страните по делото са сключили на 20.01.2021г. договор за заем, по силата на който ответникът е предоставил на ищеца сумата от 300 лв., срещу задължението същата да бъде върната за срок от 5 месеца, на 5 погасителни вноски, всяка от които 87.77 лв./вкл. главница, лихва и такса за експресно разглеждане/. Видно от договора ГЛП е 40,32 %, ГПР - 49,48 %, и вид на заема: потребителски. Страните уговори с чл. 1, ал. 3 от договора, че за извършена от кредитора допълнителна услуга по експресно разглеждане на заявката, заемателят дължи такса в размер на 107.95 лв. на разсрочено плащане на равни вноски, които са част от погасителните вноски - ал. 4. С клаузата на чл. 5, ал. 1 от договора, заемателят се задължил в три дневен срок от усвоява на сумата по договора, да предостави някои от следните обезпечение: 1) поръчител- ФЛ, което да представи на заемотателя бележка от работодателя, издадена не по-рано от 3 дена от представяне и да отговаря на следните изискванията: навършена 21г. възраст, да работи по безсрочен трудов договор; да има минимален стаж при настоящия работодател 6 месеца и мин. осигурителен доход в размер на 1000 лв., през последните пет години да няма кредитна история в ЦКР към БНБ или да има кредитна история със статус „период на просрочие от 0 до 3 дни“, да не е поръчител по друг договор и да няма сключен договор за паричен заем; 2) или банкова гаранция, която е издадена след усвояване на паричния заем, в размер на цялото задължение на заемателя, валидна 30 дни след падежа за плащане по договора. В чл. 5, ал. 2 от договора е посочено, че при неизпълнение на задължението по ал. 1, заемателят дължи неустойка в размер на 71.95 лв., която уговорили да бъде разсрочено на равни части към погасителните вноски, в който случай дължимата вноска е 102.16 лв., а общото задължение по договора – 510.80 лв.

Видно от представената от ответника справка-погасителен план, е че ищецът е извършил за периода от 26.02.2021 г. до 18.05.2021г. плащания в размер на 498.03лв., с които кредитът е предсрочно погасен и приключен. От тях 300 лв. за главница, 28.48 лв. за договорна лихва, 56.60 лв. неустойка, и такса за експресно разглеждане 107.95лв. В погасителния план е включена таксата за експресно разглеждане в размер на 107.95 лв. и начислена неустойка в размер на 71.95 лв. Платени са и 5.00 лв. разходи за събиране на вземането.

При така установеното от фактическа страна, съдът достигна до следните правни

изводи:

Предявени са допустими обективно съединени установителни искове с правно основание чл. 124, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 от ЗЗД вр. чл. 21 вр. чл. 19, ал. 4 от ЗПК и чл. 143, ал. 1 от ЗЗП, и осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД. Съдът намира за безспорно, че страните по делото са обвързани от заемно облигационно правоотношение, по силата на което ответникът като заемодател, е предоставил на ищеца като заемател сумата в размер на 300 лв. Заемодателят е небанкова финансова институция по смисъла на чл. 3 от ЗКИ, като дружеството има правото да отпуска кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Ищецът е физическо лице, което при сключване на договора е действало именно като такова, т.е. страните имат качествата на потребител по смисъла на чл. 9 ал. 3 от ЗПК и на кредитор съгласно чл. 9 ал. 4 от ЗПК. Сключеният договор за паричен заем по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв за потребителски кредит, поради което за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон- ЗПК. Въведените от ищеца основания за нищожност на атакуваните клаузи, предвиждащи такса за неустойка и експресно разглеждане, следва да бъдат разгледани в последователност съобразно тежестта на всеки от твърдените пороци. Не може да бъде споделен доводът за недействителност на договора поради липса на форма, тъй като по делото е представен ДПК в писмена форма съгласно чл. 10, ал. 1 от ЗПК, с погасителен план и декларирано получени по ел. път ОУ. Не се констатира и шрифт в размер по-малък от 12. В разглеждания случай съдът констатира, че не е налице директно противоречие с разпоредбата на чл. 19, ал. 4 въвеждаща ограничения в допустимия ГПР по договора, тъй като посоченият в договора % е под предвидения максимум. Оспорените от ищеца обаче клаузи, с които се предвижда допълнителна такса за неустойка и експресно разглеждане, умишлено заобикалят императивната норма на чл. 19, ал. 4 от ЗПК. В тази връзка следващия по тежест довод за нищожност на клаузите следва да бъде квалифицирани именно като нищожност поради заобикаляне на закона. Това е така, защото клаузата за неустойка възлага в тежест на потребителя в изключително кратък срок да предостави обезпечение, което да бъде одобрено от кредитора, а неизпълнението на това задължение поражда допълнителна, акцесорна отговорност за потребителя, изразяваща се в задължение за заплащане на неустойка в размер на 71.25 лв. Клаузите на чл. 5, ал. 1 и ал. 2 от договора, съпоставени с естеството на сключения договор за паричен заем, налагат разбирането, че те представляват скрито възнаграждение за кредитора, което последният е прикрил като неустойка за неизпълнение на допълнително задължение. Изискванията за предоставяне на някое от изброените обезпечение и краткият срок, в който следва да бъде изпълнено задължението, са практически неосъществими за потребителя, особено предвид обстоятелството, че

последният търси паричен кредит в сравнително нисък размер. Правно и житейски необосновано е да се счита, че потребителят ще разполага със съответна възможност да осигури банкова гаранция в размер на пълната усвоена стойност на кредита и дължимата възнаградителна лихва или поръчители, които да бъдат одобрени от кредитора в този кратък срок. При това положение е видно, че кредиторът цели да се обогати, като капитализира допълнително вземане, което обозначава като „неустойка“. Същевременно, той не включва т.н. от него „неустойка“ към договорната лихва дължима по кредита и към ГПР, като стремежът му е по този начин да заобиколи нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК, защото иначе би надхвърлил позволения размер. Този извод се подкрепят и от това, че в чл. 5, ал. 2 от договора, самият кредитор изначално разсрочва вземането за неустойка към всяка погасителна вноска, с което същата се увеличава. Това установява и очакването, че потребителят не би могъл да покрие изискването за осигуряване на обезпечение.

Заплащането на допълнителна такса за „експресно разглеждане“, уговорена в чл. 1, ал. 3 от ДПК, също по горните съображения, представлява скрит разход, който следва да бъде включен към ГПР, тъй като ответното дружество предоставя кредитно финансиране по занятие, като тази му дейност е неразривно свързана с разглеждането на документи/заявка/, подадена от всеки клиент. Освен това тази „допълнителна такса“ е предварително уговорена и разсрочена към месечните вноски от погасителния план. Съгласно чл. 10а, ал. 2 от ЗПК кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисионни за действия, свързани с усвояване и управление на кредита. След като ищецът е подал заявление за предоставяне на паричен ресурс, която е задължителна стъпка за усвояване на кредита, то ответникът не следва да изисква заплащане на такса за разглеждането на документите (без оглед на това в какъв срок се разглежда заявката за кредитиране). Тази допълнителна такса в размер на 63,91 лв. представлява пряк разход по кредита и следва да бъде включен при формирането на годишния процент на разходите (чл. 11, ал. 1, т. 10, вр. чл. 19, ал. 1 ЗПК).

Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита /§1, т. 1 от ДР на ЗПК/ за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Изложеното води до извода, че е необходимо в ГПР да бъдат описани всички разходи, които трябва да заплати длъжника, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да преценява кои суми точно ще дължи. В конкретния случай, в чл. 2, т. 8 от договора е посочено, че ГПР е 49,48 % - почти в размер на допустимия максимум от ЗПК, но същият не съответства на действителния процент на разходите, който с посочените допълнителни плащания е значително по-висок, ако в него бяха включени и разходите за експресно разглеждане и неустойка. При тази

разлика от посочения в договора и действителния ГПР, съдът приема, че не е спазено императивното изискване на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, тъй като действителният ГПР по договора е по-висок от пет пъти размера на законната лихва. Следователно уговорената клауза за неустойка и такса за експресно разглеждане целенасочено заобикаля нормата на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, тъй като ако договорът съдържа действителния размер на ГПР, то клаузите щяха да са изначално нищожни на основание чл. 19, ал. 5 от ЗПК. Ето защо, предявените установителни иски са основателни, като на основание чл. 21, ал. 1 ЗПК, клаузата на чл. 5, ал. 2, вр. ал. 1, и клаузата на чл. 1, ал. 3, от ДПК № 5666672 от 20.01.2021г. следва да бъдат прогласени за нищожни. Факт е, че в тежест на потребителя се възлага заплащането на допълнително възнаграждение за ползвания финансов ресурс, и ако то му бе известно (чрез изначалното му включване в разходите по кредитите), той не би сключил договора. Всичко това поставя потребителя в подчертано неравностойно положение спрямо кредитора, което е в директно противоречие с чл. 3, пар. 1 и чл. 4 от Директива 93/13/ ЕИО. Бланкетното посочване единствено на крайния размер на ГПР, на практика обуславя невъзможност да се проверят индивидуалните компоненти, от които се формира и дали те са в съответствие с разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК. Липсата на ясна, разбираема и недвусмислена информация в договора съобразно изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, не дава възможност на потребителя да прецени икономическите последици от сключването на договора. Посочването в договора за кредит на по-нисък от действителния ГПР, представлява невярна информация относно общите разходи по кредита, което пък води до нелоялна и по-специално заблуждаваща търговска практика по смисъла на член 6, параграф 1 от Директива 2005/29/ЕО, тъй като заблуждава или е възможно да заблуди средния потребител по отношение на цената на договора и го подтиква, или е възможно да го подтикне да вземе решение за сделка, което в противен случай не би взел. Това от своя страна означава, че клаузата относно общия размер на сумата, която следва да плати потребителя, е неравноправна по смисъла на чл. 3, § 1 и чл. 4, § 1 от Директива 93/13/ЕО и влече на основание чл. 22 ЗПК недействителност на договора в неговата цялост. Този извод е от значение за предявения иск, с който се претендира връщане на платеното по договора без правно основание.

По отношение на предявения осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД, безспорно се установи от представената от ответника справка, че в изпълнение на задълженията си по кредитното правоотношение, ищецът е заплатил на ответника сума в общ размер от 498.03лв., от която 300 лв. главница, 28.48 лв. договорна лихва, 56.60 лв. неустойка, и такса за експресно разглеждане 107.95лв и 5,00 лв. - разходи за събиране на вземането. Плащането на сумата е извършено от ищеца при начална липса на основание, предвид гореизложеното, поради което недължимо платените суми с оглед диспозитивното

начало / за неустойка, такса експресно разглеждане и разходи/ подлежат на връщане, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД. Ответната страна не установи наличието на валидно правно основание, по силата на което да е настъпило имущественото разместване. Ето защо, предявеният осъдителен иск е основателен и като такъв следва да бъде уважен за сумата от 169.55 лв. Върху главното вземане се дължи и законна лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда - 14.06.2023 г. до окончателното ѝ плащане.

При този изход на спора и на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК ответникът следва да понесе сторените от ищеца разноски/ за д. т. и възнаграждение за вещо лице/, за които е представен списък за разноски по чл. 80 от ГПК. В рамките на настоящото производство, на ищеца, на по-късен етап от делото, е предоставена втора безплатна правна услуга от различен адвокат /ЕАД „М.“, като съобразно Договор за правна защита и съдействие, е договорено възнаграждение при условията на чл. 38, ал. 1, т. 2 Закон за адвокатурата. При определяне размера на дължимото адвокатско възнаграждение съдът съобрази разясненията възприети в Решения на Съда на ЕС разбиране (Решение от 23.11.2017 г. по съединени дела С 427/16 и С 428/16, Решение от 05.12.2006 г. по съединени дела С 94/04 и С 202/04 на голямата камера на СЕО), които са задължителни и за националните съдилища, и в които е направен общия извод, че националната юрисдикция не е задължена да се съобразява с ограниченията, наложени относно минималните размери на адвокатските възнаграждения, определени с акт на адвокатско сдружение (в случая с Наредба № 1/2004 г. на ВАДВС) и забраната съдът да определя възнаграждение под минимума, определен с такъв акт, тъй като това ограничаване "би могло да ограничи конкуренцията в рамките на вътрешния пазар по смисъла на чл. 101, параграф 1 ДФЕС". Правилата на Наредбата са приложими не само за потребителя на адвокатска услуга, но и за насрещната страна в съдебното производство, която при неблагоприятен изход на производството дължи заплащане на размера на адвокатския хонорар, който е част от сторените по делото разноски. Съдът намира, че това води до нарушаване основни принципи в съдебното производство и прегражда правомощията му да прецени правната и фактическа сложност по делото, и да присъди справедлив размер на сторените разноски / в този смисъл е и практиката, обективирана в Определение №1371/15.09.2023 г. по ч. гр. д. № 616/2023 г. по описа на ОС Плевен/. Настоящият съдебен състав на РС Плевен, напълно споделя изложената практика и не следва да зачита посочения в Наредбата на адвокатското сдружение минимум на адвокатско възнаграждение. Затова при определяне на дължимото възнаграждение, съдът взе предвид и посоченото в Решение от 23.11.2017 г. по съединени дела С 427/16 и С 428/16 на СЕС, а именно дали конкретните условия за прилагането НМРАВ действително отговарят на легитимни цели и дали така наложените ограничения се свеждат до това, което е необходимо, за да се осигури изпълнението на тези легитимни цели. Критериите и целите,

които следва да съобрази са: фактическа и правна сложност на спора, достъп до правосъдие, качество на услугата, справедливост, и необходимост загубилата страна да понесе поне значителна част от разноските на противната страна, направени за защита по делото. В разглеждания случай адв. М. предоставя безплатна правна помощ на ищеца на по-късен етап от делото, поради което същият не е изготвил писмена искова молба, не е ангажирал писмени доказателствени средства, и разглеждането на делото е приключило в рамките на три открити съдебни заседание. Процесуалният представител на ищеца не се е явил за насрочените съдебни заседание, не е ангажирал доказателства за реализиран допълнителен разход по повод предоставената защита, а единствено е подал писмени становища за съдебните заседание. Производството по делото не се характеризира с особена правна и фактическа сложност, продължителност или многобройни съдебни заседание. Съобразявайки тези факти, настоящият съдебен състав намира, че адвокатското възнаграждение следва да бъде определено в размер на 100.00 лв. с включено ДДС, за всеки един от предявените искове, или общо 300.00 лева, които ответникът следва да заплати на ЕАД „Д. М.“.

Предвид горните съображения, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА, на основание чл. 124, ал. 1 ГПК, вр. чл. 21, вр. чл. 19, ал. 4 от ЗПК, за нищожна клаузата на чл. 1, ал. 3 от ***, сключен между Д. И. П., ЕГН ***** - като потребител и ***, със седалище и адрес на управление: *** представлявано от С.П., правопреемник на ***, - като кредитор, поради заобикаляне на забраната посоченият в договора годишен процент на разходите да не надвишава повече от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левова или във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България.

ПРОГЛАСЯВА, на основание чл. 124, ал. 1 ГПК, вр. чл. 21, вр. чл. 19, ал. 4 от ЗПК, за нищожна клаузата на чл. 5, ал. 2 от ***, сключен между Д. И. П., ЕГН ***** - като потребител и ***, със седалище и адрес на управление: *** представлявано от С.П., правопреемник на ***, - като кредитор, поради заобикаляне на забраната посоченият в договора годишен процент на разходите да не надвишава повече от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левова или във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България.

ОСЪЖДА ***, със седалище и адрес на управление: *** представлявано от С.П., правопреемник на ***, да заплати на Д. И. П., ЕГН *****, от ***, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД, сумата от 169.55лв. / сбор от заплатени без основание суми, както

следва: 107.95лв. – такса експресно разглеждане, 56.60лв. – неустойка и 5 лв. – такса за събиране на просрочени задължения/, недължимо платена по ***, сключен между страните, ведно със законната лихва върху посочената сума, считано от датата на подаване на исковата молба в съда -14.06.2023 г. до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА ***, ***, със седалище и адрес на управление: *** представлявано от С.П., правопреемник на ***, ***, да заплати на Д. И. П., ЕГН *****, от ***, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК, сумата от 150.00 лв, представляваща сторените от ищеца разноси за държавна такса и възнаграждение за вещо лице.

ОСЪЖДА ***, ***, със седалище и адрес на управление: *** представлявано от С.П., правопреемник на ***, ***, да заплати на ***, на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА, сумата от общо 300.00 лв. с ДДС, представляваща адвокатско възнаграждение за предоставено на ищеца безплатно процесуално представителство и правна помощ в настоящото производство.

Решението може да бъде обжалвано пред Окръжен съд Плевен в двуседмичен срок от връчването му на страните, с въззивна жалба.

Присъдените суми на ищеца могат да бъдат заплатени по банков път по банкова сметка на ищеца с ****

Решението може да се обжалва с въззивна жалба чрез Плевенски районен съд пред Плевенски окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Плевен: _____